

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
Науково-учбовий центр прикладної інформатики

ІНСТИТУТ ІННОВАЦІЙНОЇ ОСВІТИ

ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ: СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ТА ІННОВАЦІЇ, ДОСВІД ПРАКТИЧНОГО ЗАСТОСУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції

*17–18 березня 2017 р.
м. Одеса*

Одеса
Інститут інноваційної освіти
2017

УДК 37(470+571)(063) (Укр)
ББК 74
П24

До збірника увійшли матеріали наукових робіт (тези доповідей, статті), надані згідно з вимогами, що були заявлені на конференцію.

*Роботи друкуються в авторській редакції, мовою оригіналу.
Автори беруть на себе всю відповідальність за зміст поданих матеріалів.
Претензії до організаторів не приймаються.
При передруку матеріалів посилання обов'язкове.*

Відповідає п. 12 Порядку присудження наукових ступенів Затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567.

П24 Педагогіка і психологія: сучасні методики та інновації, досвід практичного застосування : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Одеса, 17–18 березня 2017 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-учбовий центр прикладної інформатики НАН України. — Одеса : ГО «Інститут інноваційної освіти», 2017. — 100 с.

Матеріали конференції рекомендуються учнівській молоді, молодим вченим, науковим працівникам, викладачам, здобувачам вищої освіти, аспірантам, докторантам, студентам вищих навчальних закладів тощо.

Відповідальний редактор: *І.В. Козак*
Коректор: *П.А. Немкова*

Матеріали видано в авторській редакції.

УДК 37(470+571)(063) (Укр)

© Усі права авторів застережені, 2017
© Інститут інноваційної освіти, 2017
© Друк ФОП Москвін А.А., 2017

Підписано до друку 23.03.2017. Формат 60x84/16.

Віддруковано з готового оригінал-макету.

Папір офсетний. Друк цифровий. Гарнітура Literaturnaya. Ум. друк. арк. 5,81.

Зам. № 2303-1. Тираж 100 прим. Ціна договірна. Виходить змішаними мовами: укр., рос., англ., пол.

Виготівник. ФОП Москвін А.А. Поліграфічний центр «Сору Art».

69095, Запоріжжя, пр. Леніна, 109. Тел.: +38-067-259-11-89.

Інститут інноваційної освіти: e-mail: novaosvita@gmail.com; сайт: www.novaosvita.com.ua

Видання здійснене за експертної підтримки

Науково-учбового центру прикладної інформатики НАН України

03680, Київ-187, просп. Академіка Глушкова, 40.

Література

1. Кульчицький І.М. Комп'ютерно-технологічні аспекти створення сучасних лексикографічних систем/ І.М. Кульчицький; Укр. мов.-інформ. фонд НАН України. - К. : Нац. б-ка України ім. В.І.Вернадського НАН України, 2002. - 59 с.
2. European Master's translation. [Електронний ресурс]: [Режим доступу] https://ec.europa.eu/info/european-masters-translation-emt_en
3. Rita Temmerman. Towards New Ways of Terminology Description: The Sociocognitive Approach/ Rita Temmerman; John Benjamins Publishing, 2000. USA. xvi, 258 pp.
4. Translation services requirements [Електронний ресурс]: [Режим доступу] http://www.iso.org/iso/catalogue_detail.htm?csnumber=59149

О.В. БОРОВЕЦЬ,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки початкової освіти
Рівненського державного гуманітарного університету

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ: ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА

Анотація. Стаття присвячена проблемі особливостей планування, організації та контролю самостійної роботи студентів першого курсу. Проаналізовано основні завдання викладача у процесі педагогічного керівництва самостійною роботою першокурсників.

Ключові слова: Самостійна робота студентів, педагогічне керівництво самостійною роботою студентів, студенти першого курсу.

Постановка проблеми. Одним із важливих завдань сучасної професійної підготовки майбутніх фахівців є формування умінь самостійно здобувати нові знання і застосовувати їх у практичній діяльності. На сьогодні обсяг самостійної роботи студентів згідно з діючими навчальними планами складає до двох третин навчального навантаження, а це означає, що значну частину програмового матеріалу студенти повинні засвоїти у позааудиторний час за умови відсутності безпосереднього керівництва викладача.

Стан дослідження. Проблема організації та управління самостійною роботою студентів досліджувалася багатьма вченими, серед яких В. Буряк, В. Євдокимов, В. Мороз, П. Підкасистий, М. Фіцула та інші. У працях сучасних дослідників розглядаються сутність та зміст поняття «самостійна робота», принципи її організації, вивчаються методи, форми, засоби проведення самостійної роботи. Питання організації самостійної навчальної діяльності студентів різнобічно висвітлюють у своїх працях В. Бондар, М. Дяченко, Л. Спірін та інші. Водночас, недостатньо дослідженою залишається проблема особливостей організації самостійної роботи першокурсників, зумовлених процесом їх адаптації до нових умов життя і навчання, що передбачає особливу роль викладача у керівництві самостійною навчальною діяльністю студентів. **Метою** нашої статті є аналіз особливостей самостійної роботи студентів першого курсу; визначення основних завдань викладача у процесі керівництва самостійною роботою першокурсників.

Виклад основного матеріалу. Оновлення системи вищої освіти України характеризується змінами, які відбуваються в організації навчальної діяльності студентів і передбачають посилення ролі самостійної роботи у підготовці майбутніх фахівців. У дидактиці вищої школи поняття «самостійна робота студентів» розглядається з різних точок зору: як обов'язкова складова частина навчальної діяльності студента у процесі здобуття вищої освіти; форма організації навчального процесу; основний засіб оволодіння знаннями; діяльність студента в ході виконання навчальних завдань; самоорганізація студентом процесу навчання; безпосереднє мислення, міркування (пізнання) студента у ході навчального процесу [4, с.25-28]. У багатьох дослідженнях під самостійною роботою студентів розуміють навчальну діяльність, яка виконується без прямої участі педагога [5].

Отже, самостійна навчальна робота студентів — це планова робота, яку вони виконують за завданням і під методичним керівництвом викладача, але без його особистої участі. Самостійна робота студентів є невід'ємною складовою процесу навчання сучасного ВНЗ, і значна роль у її ефективній організації належить педагогові, який пропонує студентам завдання для виконання, здійснює підбір методів і форм самостійної роботи, контролює та оцінює результати самостійної навчальної діяльності студентів.

Педагогічне керівництво самостійною роботою студентів — це цілеспрямована діяльність викладача ВНЗ, спрямована на підвищення ефективності організації та здійснення самостійної роботи майбутніми фахівцями. Його структура, за твердженнями Г. Дудчак, містить такі компоненти: цільовий, мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольний-результативний [2, с. 50].

За умови систематично організованої, педагогічно керованої самостійної роботи студенти не лише засвоюють навчальний матеріал, а й оволодівають культурою розумової праці, досвідом творчої діяльності, вміннями, які необхідні для опанування науковими знаннями, а саме: працювати з першоджерелами, шукати необхідну інформацію; користуватися довідниками; конспектувати; складати картотеку і користуватися нею; аргументовано і стисло викладати думки; логічно мислити; систематизувати, класифікувати явища; аналізувати факти, робити узагальнення і висновки та інше [1, с. 48-49].

Практичний досвід свідчить, що процес самостійної роботи студентів молодших та старших курсів має суттєві відмінності. Значна частина студентів першого курсу недостатньо готові до нових для них форм самостійної роботи у вищому навчальному закладі, що виявляється у відсутності необхідних навичок та вмінь, а також необхідної мотивації до цієї роботи. У студентів однієї академічної групи рівень сформованості вміння працювати самостійно може значно відрізнятись залежно від того, як організовувалася їхня активна пізнавальна діяльність у школі. Проведене нами дослідження дає підстави стверджувати, що значна кількість першокурсників не володіють достатнім рівнем умінь і навичок самостійної роботи, не вміють раціонально розподіляти свій час; мають недостатньо мотивів для виконання самостійної роботи; потребують детальних методичних рекомендацій з формування умінь і навичок самостійної роботи; часто не усвідомлюють ролі і місця самостійної роботи в системі сучасної вищої освіти. Так, наприклад, менше

чверті першокурсників володіють уміннями користуватися тематичним та алфавітним каталогами у бібліотеці; менше половини опитаних стверджують, що під час вивчення навчальних предметів у школі працювали із додатковою літературою, а решта обмежувалися матеріалом підручника. Переважно першокурсники володіють низьким рівнем пізнавальної та професійно-ціннісної мотивації до виконання завдань самостійної роботи, понад дві третини працюють над завданнями лише тоді, коли переконані, що викладач перевірятиме якість їх виконання.

Опитування свідчать, що значній кількості студентів першого курсу складно організувати власну самостійну навчальну діяльність у нових умовах проживання, коли немає контролю зі сторони батьків, учителів-репетиторів. Майже половина студентів зазначають, що виконання певних видів завдань потребує значної затрати часу (наприклад, конспектування наукових праць), окремі завдання їм нові і незрозумілі як форма роботи (наприклад, укладання бібліографії); також з'являються труднощі, коли у процесі опрацювання інформації з різних джерел зустрічаються суперечності, різні трактування й визначення наукових понять. У випадку виникнення проблем, які не вдається розв'язати самостійно, лише кожен сьомий студент може звернутися за допомогою до викладача, третина з опитаних шукають відповідь у одногрупників, кожен п'ятий просить допомоги у старшокурсників, а решта залишають проблему нерозв'язаною.

Таким чином, дослідження свідчать, що самостійна робота студентів першого курсу має низку особливостей, спричинених об'єктивним та суб'єктивними чинниками, серед яких найпоширенішими є: нові умови навчання та проживання, у зв'язку із чим молоді люди по-різному проходять період адаптації; різний рівень мотивації та підготовленості студентів-вчорашніх школярів до застосування різних форм і методів самостійної роботи у ВНЗ; недостатній рівень сформованості у значній кількості першокурсників умінь орієнтуватися у інформаційному просторі; різний рівень навичок самоконтролю тощо.

Аналіз результатів дослідження доводить, що у процесі планування, організації та контролю самостійної роботи студентів першого курсу викладач повинен враховувати описані вище особливості. Першокурсників з перших днів їх перебування в університеті необхідно навчати систематично та самостійно працювати з різними джерелами інформації в аудиторії, в бібліотеці, щоб вони якнайшвидше оволоділи навичками самостійної навчальної діяльності.

Аналіз значної кількості науково-методичної літератури, практичний досвід дають змогу виокремити основні вимоги та завдання, які постають перед викладачем ВНЗ у процесі педагогічного керівництва самостійною роботою студентів першого курсу на усіх його етапах: проектування та планування, організації, контролю, оцінювання і корекції результатів.

На етапі проектування та планування самостійної роботи першокурсників педагог повинен визначити конкретні цілі, які підпорядковуються загальній меті вивчення дисципліни; розробити зміст, систему форм, методів і засобів самостійної роботи; провести чіткий розрахунок роботи студентів у часі; визначити систему контролю, обліку, оцінювання результатів діяльності студентів. Укладання завдань для самостійної роботи варто здійснювати на основі врахування різного рів-

ня мотивації та підготовленості першокурсників, передбачити диференційовані за ступенем складності завдання і завдання із наростанням складності та об'єму змісту матеріалу. Етап проектування — процес творчий, вимагає від педагога здатності цілісного уявлення системи цілей, завдань, форм, методів, засобів, очікуваних результатів самостійної роботи студентів. Грунтовно спроектований процес самостійної роботи студентів дає змогу ефективно його організувати, тобто реалізувати наступний етап педагогічного керівництва самостійною роботою студентів.

Особливістю етапу організації є надання першокурсникам конкретних, детальних, доступних методичних рекомендацій та інструкцій щодо виконання завдань як на аудиторних заняттях, так і під час групових та індивідуальних консультацій. На допомогу студентам можна запропонувати дидактичні матеріали, списки рекомендованої літератури, алгоритми та зразки виконання певних завдань. З метою формування пізнавальної та професійно-ціннісної мотивації до самостійної роботи слід пояснювати першокурсникам значущість пропонованих завдань для формування професійних умінь, навичок, якостей. Також необхідно застосовувати ігрові, мультимедійні та інші інноваційні технології з метою стимулювання інтересу першокурсників до процесу самостійної роботи.

Важливим є створення сприятливого освітнього середовища, налагодження суб'єкт-суб'єктної взаємодії у системі відносин викладач-студент, щоб першокурсник бачив у педагогові радника, наставника, консультанта, який може допомогти у плануванні та здійсненні самостійної роботи.

На етапі контролю та оцінювання результатів викладач повинен систематично та об'єктивно оцінювати результати самостійної роботи першокурсників, застосовуючи різноманітні форми та методи контролю. При цьому потрібно аналізувати помилки, показувати кожному студентові його досягнення, підтримувати ініціативу та творчий підхід до виконання завдань, застосовувати різні засоби заохочення за якісні, старанні роботи, створювати ситуацію успіху.

Багато дослідників акцентують увагу на тому, що інтерес студентів до певної дисципліни, бажання поглибити знання, дізнатися більше у процесі самостійної роботи залежить від особистісних якостей та професійної майстерності викладача [3, с. 251-253]. Його ставлення до кожного із студентів (особливо першокурсників, які проходять період адаптації до нових умов навчання і проживання) та до свого предмета, уміння зацікавити матеріалом, сформуванню позитивне ставлення до навчальної діяльності є важливою передумовою ефективного педагогічного керівництва самостійною роботою першокурсників.

Висновки. Формування у студентів першого курсу навичок самостійної роботи з навчальним матеріалом, науковою та навчально-методичною літературою належить до першочергових завдань вищої школи. Адже крім того, що студенти оволодівають знаннями, вони виховують у собі організованість, відповідальність, зосередженість, без чого не обійтись їм і у процесі навчання, й у майбутній професійній діяльності. Організація самостійної роботи студентів дозволяє зробити навчальний процес більш індивідуалізованим, враховувати рівень початкових умінь та навичок самостійної роботи, сприяти залученню студентів до науково-дослідної роботи. Ефективність самостійної роботи студентів, особливо першого курсу,

значною мірою залежить від ґрунтовно спроектованого, логічно вибудованого, творчого педагогічного керівництва цим процесом викладачем ВНЗ.

Сучасні підходи до самостійної роботи студентів як до провідної в умовах інформаційного суспільства вимагають розробки нового змісту, принципів, методів, форм і засобів реалізації процесу організації самостійної роботи студентів, що є перспективними напрямками майбутніх досліджень.

Література

1. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів / В. Буряк // Вища школа. — 2001. — № 4-5. — С. 48–53.
2. Дудчак Г. Педагогічне керівництво самостійною роботою студентів шляхом використання інноваційних технологій / Г. Дудчак // Наука і освіта. — 2015. - № 9. — С. 50-54.
3. Котова А. Роль викладача в організації самостійної роботи студентів у вищому навчальному закладі / А. Котова // Вісник Львівського університету. Серія «Педагогіка». — 2009. — Вип.25. — Ч.3. — С. 250–256.
4. Малихін О. Зміст і сутність самостійної навчальної діяльності студентів: історія і сучасність / О. Малихін // Українська мова і література в школах України. — 2014. — № 11. — С. 24–28.
5. Самостійна робота студентів: навчальний посібник / за заг. ред. В. Євдокимова. — Х.: Вид-во ХДГУ, 2004. — 140 с.

УДК: 371.134

А.Д. ВЕДМЕДЮК,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри фізичного виховання
Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНОЇ ШКОЛИ

Анотація. У статті подано результати аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми формування готовності до професійної діяльності майбутніх учителів фізичної культури, проаналізовано головні наукові напрями та рівні дослідження проблеми готовності до професійної діяльності; визначено структурні компоненти готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи.

Ключові слова: професійна готовність, структурні компоненти, здоров'язбереження, майбутні учителі фізичної культури.

Постановка проблеми. Сутнісним ядром кваліфікованого фахівця стає його готовність до особистісного і професійного самовизначення в динамічних умовах, до самостійного професійного зростання. Професійна готовність є всебічним гармонійним розвитком та суб'єктивним станом особистості. Забезпечення професійної готовності вчителя фізичної культури та її регуляція неможливе без розуміння змісту професійної діяльності. На нашу думку зміст професійної діяльності

Розділ 6
ЗАГАЛЬНА ПЕДАГОГІКА

<i>V. Vasylyshyn, A. Karakulia,</i> OWN WORK STUDENTS HOW THE MAIN CHARACTERS RESEARCH.....	25
<i>А.О. Вінчук,</i> СПЕЦИФІКА ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ТЕАТРАЛЬНО-КОНЦЕРТНА ЗВУКОРЕЖИСУРА» У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «ЗВУКОРЕЖИСУРА».....	27
<i>В.В. Левков,</i> ОРГАНІЗАЦІЯ ЗАНЯТЬ ІЗ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО КОЛЕДЖУ У СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУПАХ.....	31
<i>О.В. Мельничук,</i> ПРОФЕСІЙНЕ СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ.....	35
<i>З.Л. Нікітіна,</i> ПЕДАГОГІЧНА СПАДЩИНА В.СУХОМЛІНСЬКОГО У СЬОГОДЕННІ.....	37
<i>Д.Д. Озерний, О.А. Серостанова, Л.М. Ніколенко,</i> РОЗВИТОК АНАЛІТИКО-СИНТЕТИЧНИХ НАВИЧОК СТАРШОКЛАСНИКІВ ЗАСОБАМИ ІНТЕГРОВАНОГО НАВЧАННЯ (НА ПРИКЛАДІ АВТОРСЬКОЇ ПРОГРАМИ «CHEMISTRY INTO ENGLISH»).....	39
<i>І.П. Сірак,</i> СТАН ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР У КОНТЕКСТІ ПІДГОТОВКИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ САМОРЕАЛІЗАЦІЇ.....	42
<i>О.О. Штань,</i> ПЕРШІ ДИТЯЧІ МІСТЕЧКА В УКРАЇНІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	45

Розділ 7
ФІЛОСОФІЯ СУЧАСНОЇ ОСВІТИ.
СУЧАСНІ ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ

<i>Н.П. Бідненко,</i> ЗМІСТ ТА СУЧАСНІ ВИМОГИ ПРОФЕСІЇ ПЕРЕКЛАДАЧА (З ДОСВІДУ ВИКЛАДАЧА ПЕРЕКЛАДУ).....	48
<i>О.В. Боровець,</i> САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ ПЕРШОГО КУРСУ: ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО КЕРІВНИЦТВА.....	50
<i>А.Д. Ведмедюк,</i> СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРА ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНОЇ ШКОЛИ.....	54